

düşünceye ilham
değişime yön

enstitü
sosyal

■■ Verinin Dili

TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇÜN GÖRÜNÜMÜ 2024 İSTATİSTİKLERİ

Editör
Amine Ertürk

Hazırlayan
Yiğit Çelik

Grafik Tasarım
Muhammed Seleş

Kaynak
TÜİK, İç Göç İstatistikleri, 2024

Enstitü Sosyal
Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa Sok. No:18
Üsküdar/İstanbul

İletişim
0216 422 00 22
www.enstitusosyal.org
info@enstitusosyal.org

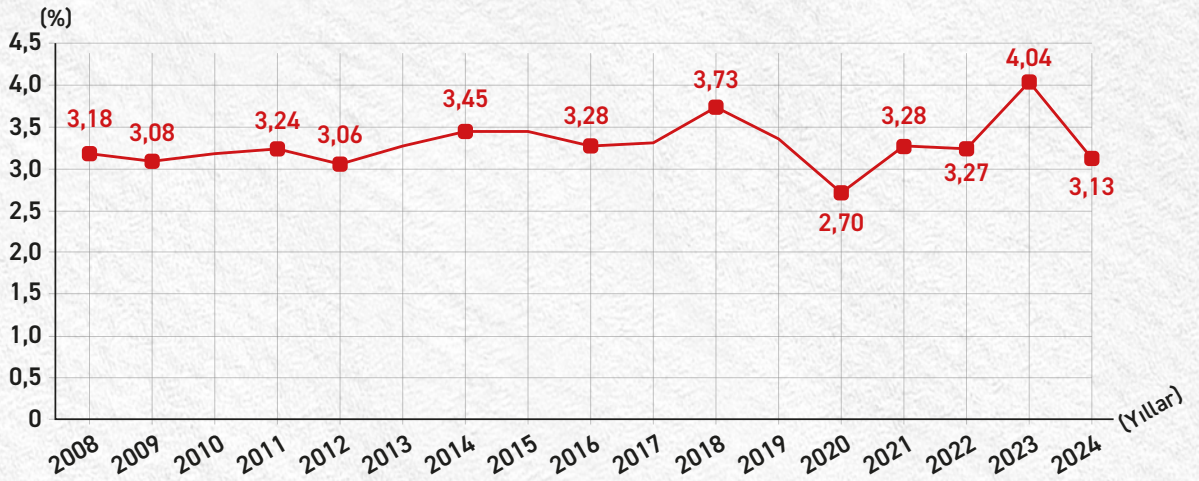
Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 14 Temmuz 2025'te yayımladığı "İç Göç İstatistikleri, 2024" başlıklı haber bülteni, ülke içindeki göç hareketlerine dair güncel ve kapsamlı veriler sunmaktadır. İç göç, bireylerin aynı ülke içinde yerleşim yerlerini değiştirerek çoğunlukla farklı illere veya bölgelere yönelmeleriyle tanımlanan toplumsal olgudur. Bu hareketlilik, istihdamdan eğitime, konuttan aile ilişkilerine kadar birçok alanda belirleyici rol oynamaktadır.

Bu çerçevede, Verinin Dili'nin bu sayısında TÜİK'in açıkladığı veriler ışığında 2024 yılı itibarıyla Türkiye'nin iç göç eğilimleri ele alınmıştır.

Türkiye'nin iç göç oranı 2024 yılında %3,13'e geriledi.

2008 yılında %3,18 olan iç göç oranı, 2023'te %4,04'e yükselerek son dönemin en yüksek seviyesine ulaşmış, 2024'te ise %3,13'e gerilemiştir. Bu dönemde Türkiye'de 2 milyon 682 bin 673 kişi yaşadığı yeri değiştirerek göç etmiştir. Göç eden nüfusun cinsiyet dağılımına bakıldığında, %47,6'sının erkeklerden, %52,4'ünün ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Grafik 1. İç göç oranı, 2008-2024

Grafik 1 incelendiğinde, iç göç oranlarının yıllar içinde düzenli bir artış ya da azalış eğilimi göstermediği, aksine toplumsal, ekonomik ve çevresel koşulların etkisiyle dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Örneğin, oran 2018'de %3,73'e, 2023'te ise %4,04 ile son dönemin en yüksek seviyesine ulaşırken, 2021'de bu oran %2,70 ile en düşük düzeyde kaydedilmiştir.

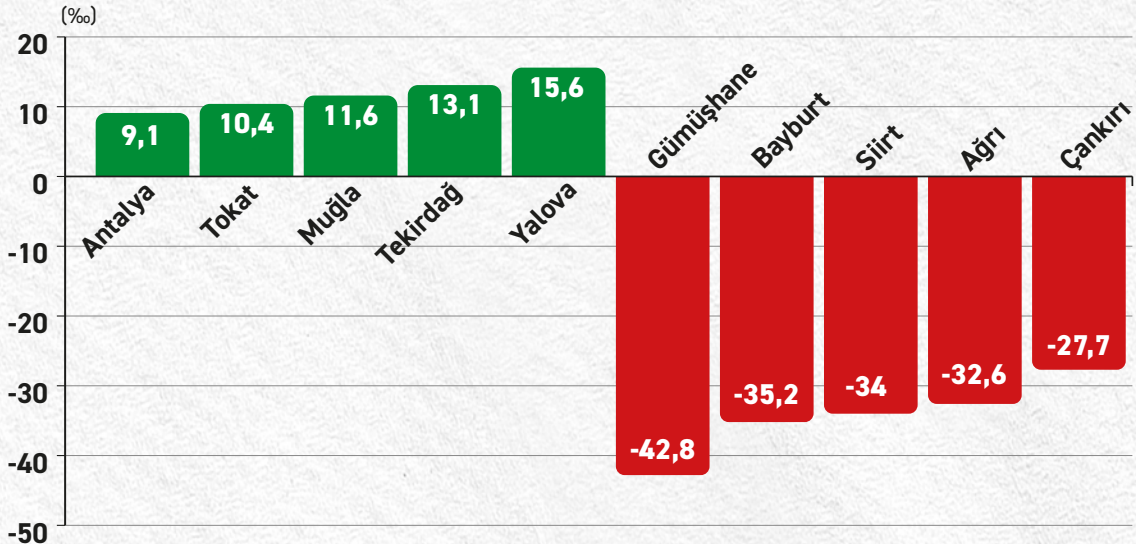
2020 yılındaki düşüş, büyük ölçüde COVID-19 pandemisinin beraberinde getirdiği sağlık sorunları, ekonomik belirsizlikler ve hareketlilik üzerindeki kısıtlamalarla açıklanabilir. Salgına bağlı yasaklar, sokağa çıkma kısıtlamaları ve şehirler arası ulaşım da getirilen sınırlamalar, bireylerin göç etme kararlarını doğrudan etkilemiş; bu süreçte sosyal mobilite belirgin şekilde yavaşlamıştır. Buna karşılık, 2023 yılında gözlenen keskin artış, 6 Şubat depremlerinin tetiklediği zorunlu göç hareketlerinden kaynaklanmıştır. 2024 yılında göç oranının %3,13'e gerileyerek yeniden düşüş göstermesi ise 2023'teki artışın kalıcı bir eğilimden çok, olağanüstü koşulların yarattığı istisnai bir durum olduğunu ortaya koymaktadır.

2024'te net göç hızında Yalova ilk sırada yer aldı.

İller bazında incelendiğinde, İstanbul 395 bin 485 kişiyle en fazla göç alan, 369 bin 453 kişiyle de en fazla göç veren il olarak öne çıkmıştır. Göç alan iller arasında İstanbul'un ardından Ankara (202 bin 402) ve İzmir (117 bin 889) gelmiştir. Göç veren iller arasında ise İstanbul'u yine Ankara (150 bin 373) ve İzmir (102 bin 40) takip etmiştir. En az göç alan iller Ardahan (4 bin 570), Bayburt (5 bin 644) ve Tunceli (6 bin 739); en az göç veren iller ise Ardahan (6 bin 441), Kilis (8 bin 41) ve Bayburt (8 bin 639) olmuştur.

Göç hareketliliğini anlamak için göç eden kişi sayılarının ötesinde, nüfusa oranlanan net göç hızı dikkate alınmalıdır. Bu ölçüt, iller arasındaki toplumsal ve ekonomik farklılıkların daha görünür hâle gelmesini sağlamaktadır. Yalova (+15,6‰), Tekirdağ (+13,1‰) ve Muğla (+11,6‰) gibi illerin pozitif değerlerle öne çıkması; büyükşehirlerin yakın çevresinde yaşam tercihinin artması, turizmin sunduğu istihdam olanakları ve yüksek yaşam kalitesiyle ilişkilidir. Buna

Grafik 2. İl bazında net göç hızı, 2024

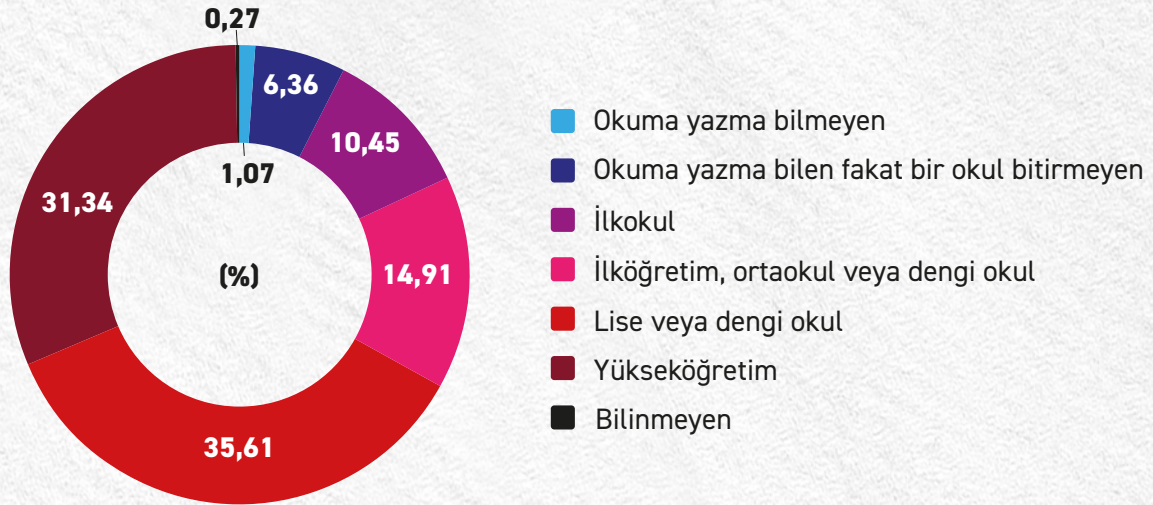

karşılık, Gümüşhane (-42,8‰), Bayburt (-35,2‰) ve Siirt (-34,0‰) en düşük net göç hızlarına sahip iller olarak öne çıkmaktadır. Bu illerde genç nüfusun büyükşehirlerle yönelmesi, demografik yaşlanma sürecini hızlandırmakta ve bunun sonucunda sosyal bağlar zayıflarken bölgesel farklılıkların daha da derinleşme riskini beraberinde getirmektedir.

2024'te göç edenlerin yarısından fazlasını lise ve üniversite mezunları oluşturdu.

2024 yılı verilerine göre göç edenlerin en büyük bölümünü %35,6 ile lise veya dengi okul mezunları oluşturmuştur. İkinci sırada %31,3 ile yükseköğretim mezunları yer almakta, üçüncü sırada ise %14,9 ile ilköğretim/ortaokul mezunları bulunmaktadır. Bu dağılım, iç göçün özellikle ortaöğretim ve yükseköğretim mezunları arasında yoğunlaştığını göstermektedir.

Grafik 3. İç göçte eğitim faktörü, 2024

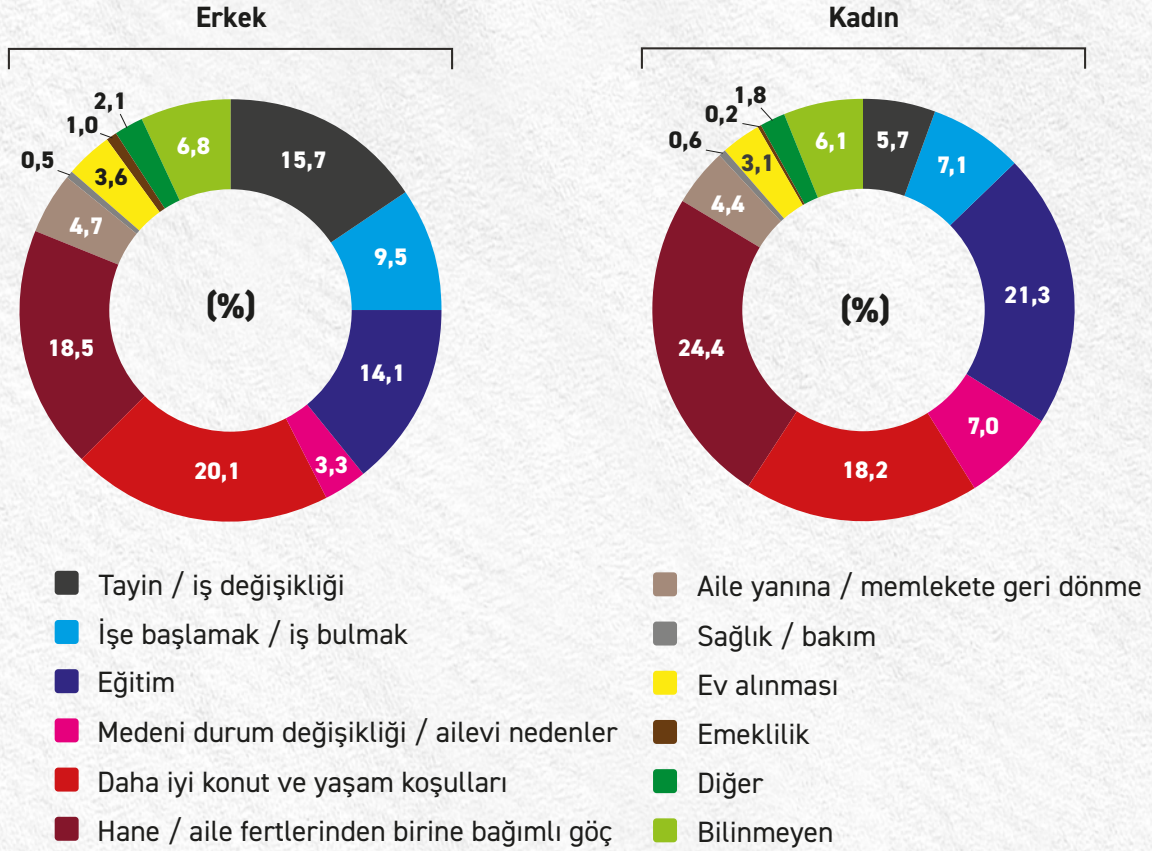

Daha düşük eğitim düzeylerine bakıldığında, göç edenlerin %10,4'ünü ilkokul mezunları, %6,4'ünü okuma yazma bilen fakat okul bitirmeyenler ve %1,1'ini okuma yazma bilmeyenler oluşturduğu görülmektedir. Bu dağılım eğitimli kişilerin iş bulma, daha iyi yaşam kurma ve eğitim fırsatlarını artırma isteğiyle daha sık göç ettiğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık, düşük eğitim düzeyine sahip gruplarda göç etme eğilimi görece daha sınırlıdır.

İç göçün en önemli nedeni, %21,6 ile ailevi bağlara dayalı göç olmuştur.

İç göç nedenleri arasında, %21,6 ile ailevi bağlara dayalı hareketlilik ilk sırada yer almaktadır. Bu durum, Türkiye'de göç kararlarında aile bütünlüğünün korunmasının ve yakınlarla birlikte yaşama isteğinin hâlâ güçlü bir etken olduğunu göstermektedir. Bunun ardından %19,1 oranıyla daha iyi konut ve yaşam koşulları arayışı gelmekte; kentleşme süreciyle birlikte güvenli, konforlu ve daha elverişli yaşam alanlarına yönelimin göçün önemli belirleyicilerinden biri olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim amaçlı göçler ise %17,9 oranıyla üçüncü sırada yer almakta ve özellikle yükseköğretim için büyük kentlere yöneliş, genç nüfusun hareketliliğinde kritik bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Grafik 4. Cinsiyete göre iç göç nedenleri, 2024

Grafik 4'te cinsiyete göre göç etme nedenleri gösterilmektedir. Görüldüğü üzere her iki cinsiyette de daha iyi yaşam koşullarına erişebilmeye yönelik ve aile fertlerine bağlı gerçekleşen göçler göç nedenleri açısından ortaklaşmaktadır.

Nitekim bu nedenler cinsiyete göre farklılaşabilmektedir. Erkeklerde kadınlardan farklı olarak iş temelli göç hareketliliğinin oranları daha yüksektir. Tayin veya iş değişikliği nedeniyle göç edenlerin oranı erkeklerde %15,7 iken, kadınlarda %5,7'dir. Benzer biçimde, işe başlamak ya da iş bulmak amacıyla göç edenlerin oranı erkeklerde %9,5, kadınlarda ise %7,1'dir.

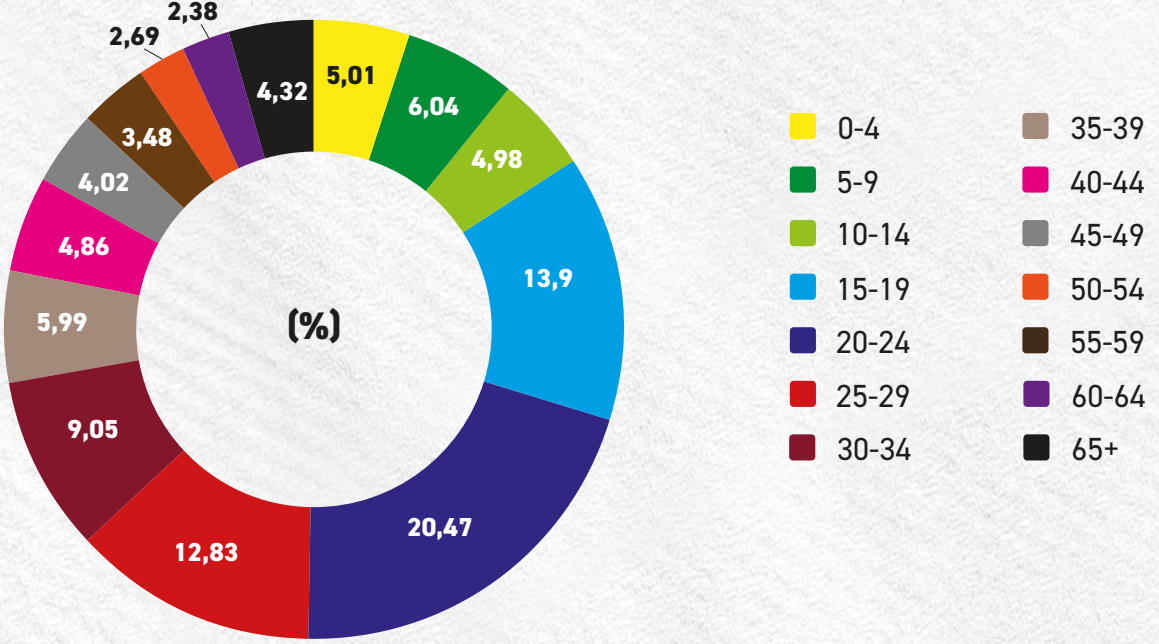
Kadınlarda, eğitim ve medeni durum değişikliğinden/ailevi nedenlerden kaynaklanan göç hareketliliği erkeklere nazaran daha yüksektir. Kadınların %21,3'ü eğitim amacıyla göç ederken erkeklerde bu oran %14,1'dir. Medeni durum değişikliği ve ailevi gerekçelerle göç edenlerin oranı kadınlarda %7,0, erkeklerde %3,3'tür.

5 İç göç, gençlerde eğitim ve iş arayışı, ileri yaşlarda ise konut, aile ve sağlık nedenleriyle şekillenmektedir.

Grafik 5, yaş gruplarına göre göç eden nüfusun dağılımını göstermektedir. 2024 yılında göç hareketliliğinin en yoğun olduğu grup %20,47 ile 20-24 yaş aralığıdır. Bu grubu %13,90 ile 15-19 yaş ve %12,83 ile 25-29 yaş grupları takip etmektedir. Dolayısıyla genç yetişkinler ve eğitim çağındaki nüfus, toplam göç içinde en büyük paya sahiptir.

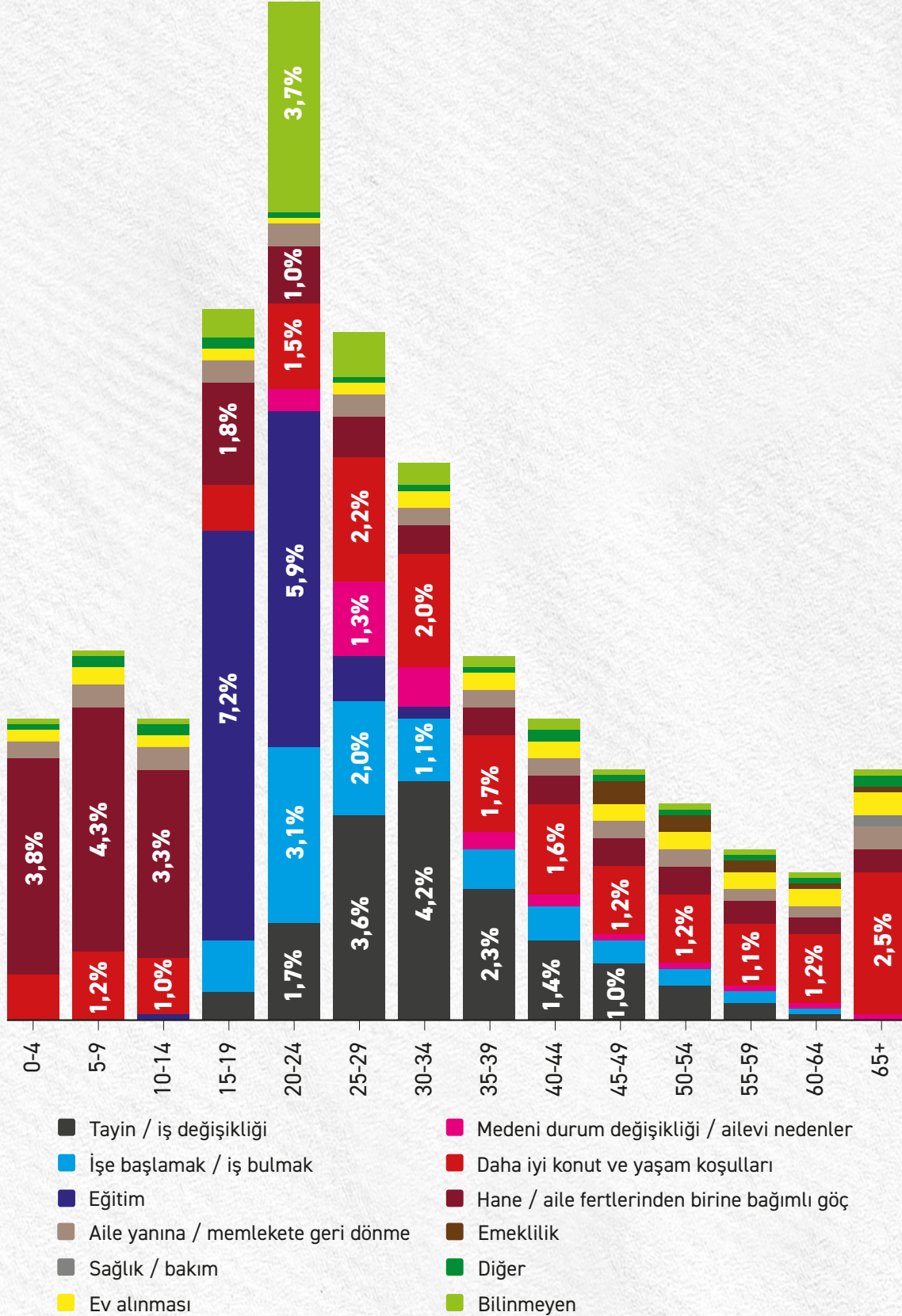
Orta yaş gruplarında göç edenlerin oranı görece azalmaktadır; %9,05 ile 30-34 yaş grubu ve %5,99 ile 35-39 yaş grubu bu eğilimi göstermektedir. Daha ileri yaşlarda bu oranlar daha da düşmektedir; örneğin %4,86 ile 40-44 yaş grubu ve %3,48 ile 50-54 yaş grubu dikkat çekmektedir. Öte yandan, %4,32 ile 65 yaş ve üzerindeki nüfusun göç hareketliliği gözlenmiştir. Bu dağılım, göçün özellikle genç nüfusta yoğunlaştığını, ileri yaşlarda ise görece azaldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Grafik 5. Yaş gruplarına göre göç oranı

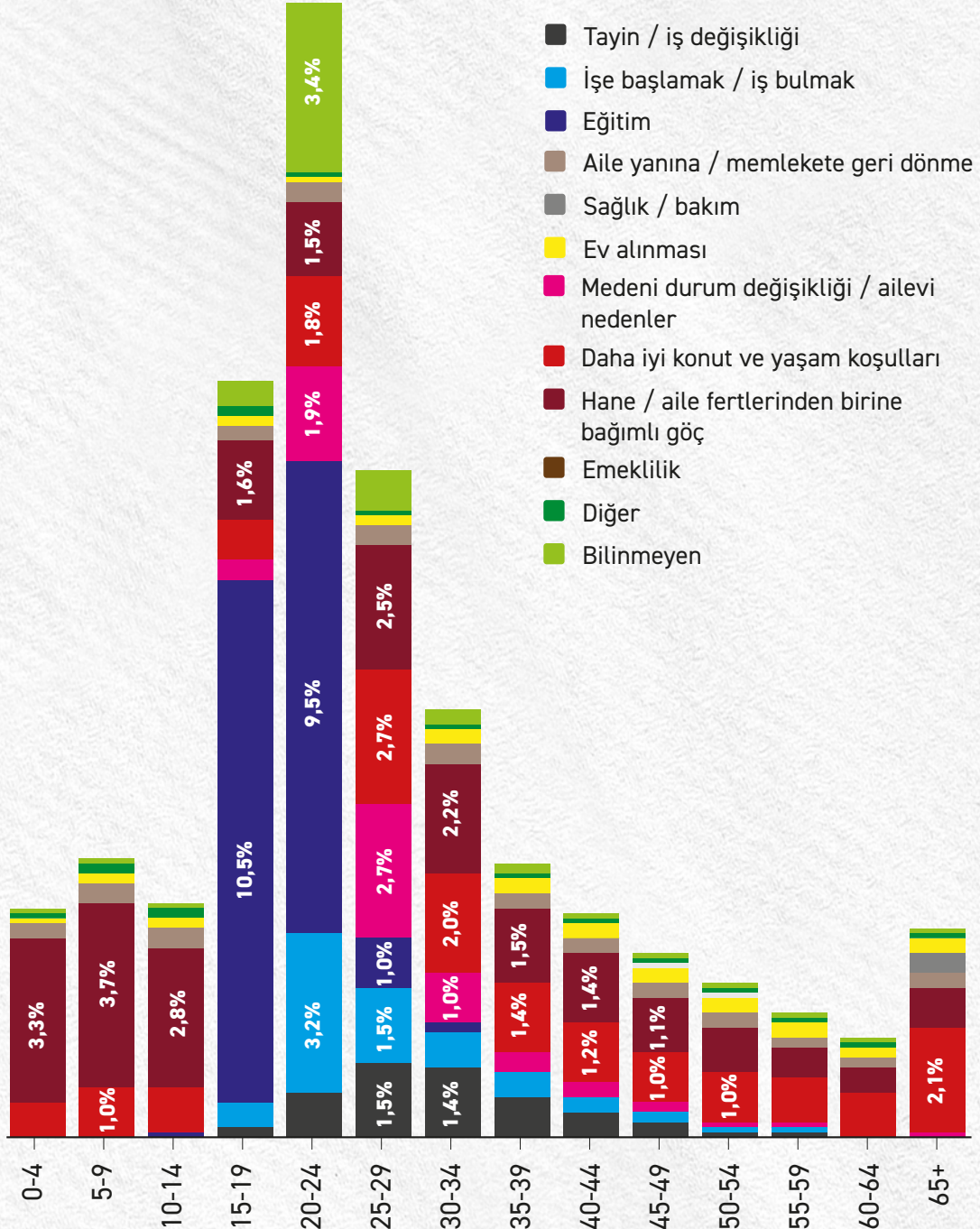
Yaş ve cinsiyete göre göç nedenleri incelendiğinde 15-19 yaş grubunda göç hareketliliğinin büyük ölçüde eğitim kaynaklı olduğu ve bu durumun kadınlarda daha belirgin biçimde ortaya çıktığı görülmektedir.

Grafik 6. Erkeklerde yaşa göre iç göç nedenleri, 2024

20–24 yaş grubunda eğitim yine ön planda olmakla birlikte, işe başlama ve iş bulma gerekçeleri de önemli bir yer tutmaktadır. Erkeklerde 25–29 ve 30–34 yaş gruplarında tayin ve iş değişikliği öne çıkarken, kadınlarda ise medeni durum değişikliği, ailevi gerekçeler, daha iyi yaşam koşulları ve hane bağımlı göç gibi faktörler dikkat çekmektedir. Orta yaşlarda erkeklerde tayin/ iş değişikliği kısmen etkisini sürdürmekle birlikte, göçün daha çok konut ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi ile ailevi nedenlerden kaynaklandığı görülmektedir. İleri yaşlarda ise sağlık/bakım ihtiyaçları ve aile yanına ya da memlekete dönüş eğilimleri belirginleşmektedir.

Grafik 7. Kadınlarda yaşa göre iç göç nedenleri, 2024

Bu dağılım, göçün bireylerin yaşam evreleri boyunca değişen ihtiyaç ve beklentiler doğrultusunda farklılaştığını ortaya koymaktadır. Ergenlikten genç yetişkinliğe geçişte eğitim ve iş olanakları belirleyici hale gelirken, yetişkinlik döneminde ekonomik istikrar, iş güvencesi, ailevi sorumluluklar ve yaşam kalitesini yükseltme beklentileri öne çıkmaktadır. Orta yaşlarda konut ve ailevi nedenler göze çarparken; ileri yaşlarda sağlık/bakım gereksinimleri ve aile yanına veya memlekete dönüş eğilimleri göç kararlarını şekillendirmektedir. Bu çerçevede iç göç, yalnızca bir yer değiştirme süreci olarak değil, insanların yaşam döngüsü içinde eğitim, iş, aile ve yaşlılık gibi evrelerde ortaya çıkan farklı ihtiyaçların ve toplumsal süreçlerin bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, Türkiye'de iç göç, dönemsel krizlerin yanı sıra eğitim, istihdam, yaşam koşulları ve ailevi bağlar gibi yapısal faktörlerle şekillenen çok boyutlu bir süreçtir. Pandemi döneminde kısıtlamalar göçü sınırlandırırken, 6 Şubat depremleri hareketliliği keskin biçimde artırmıştır. 2024'te oranların yeniden gerilemesi, bu dalgalanmaların kalıcı eğilimlerden çok koşullara bağlı geçici etkiler taşıdığını göstermektedir. Göçün özellikle genç nüfus arasında yoğunlaşması, sosyal mobilite ve gelecek beklentilerinin önemini ortaya koyarken, ileri yaşlarda sağlık, bakım ve dönüş eğilimleri öne çıkmaktadır. Bölgesel ölçekte ise bazı iller nüfus çekim merkezi hâline gelirken, diğerleri genç nüfus kaybı ve demografik yaşlanma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır.